

Тетяна Воронцова, Володимир Пономаренко,
Олена Хомич, Ірина Лаврентьєва

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Робочий зошит-практикум
для 4 класу закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

ЧАСТИНА 2

Київ
Видавництво «Алатон»
2021

УДК 57.081.1(075.2)

Я11

Схвалено для використання в освітньому процесі
[рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти
від 4 червня 2021 року (протокол № 4)], № 2.0148-2021 у Каталозі
надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам

Я11 Я досліджую світ : робочий зошит-практикум для 4 кл.
закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Частина 2 /
Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, О. Л. Хомич,
І. В. Лаврентьева. — К. : Видавництво «Алатон», 2021. — 64 с.

ISBN 978-617-7834-03-07

Робочий зошит-практикум «Я досліджую світ. Частина 2»
створено відповідно до Державного стандарту початкової освіти,
затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від
21.02.2018 № 87. Може використовуватися у школах, що працю-
ють за чинними типовими освітніми програмами.

Зошит є частиною авторського навчально-методичного ком-
плекту, до якого також входять: підручник, календарне плану-
вання за обома типовими освітніми програмами, методичний
посібник для вчителя з розробками уроків, відеоматеріали для
учнів за темою кожного тижня, діагностичні роботи, сайт дис-
танційної освіти для учнів тощо.

Ці матеріали розміщено у вільному доступі за посиланням:
<https://is.gd/Teh4y7>

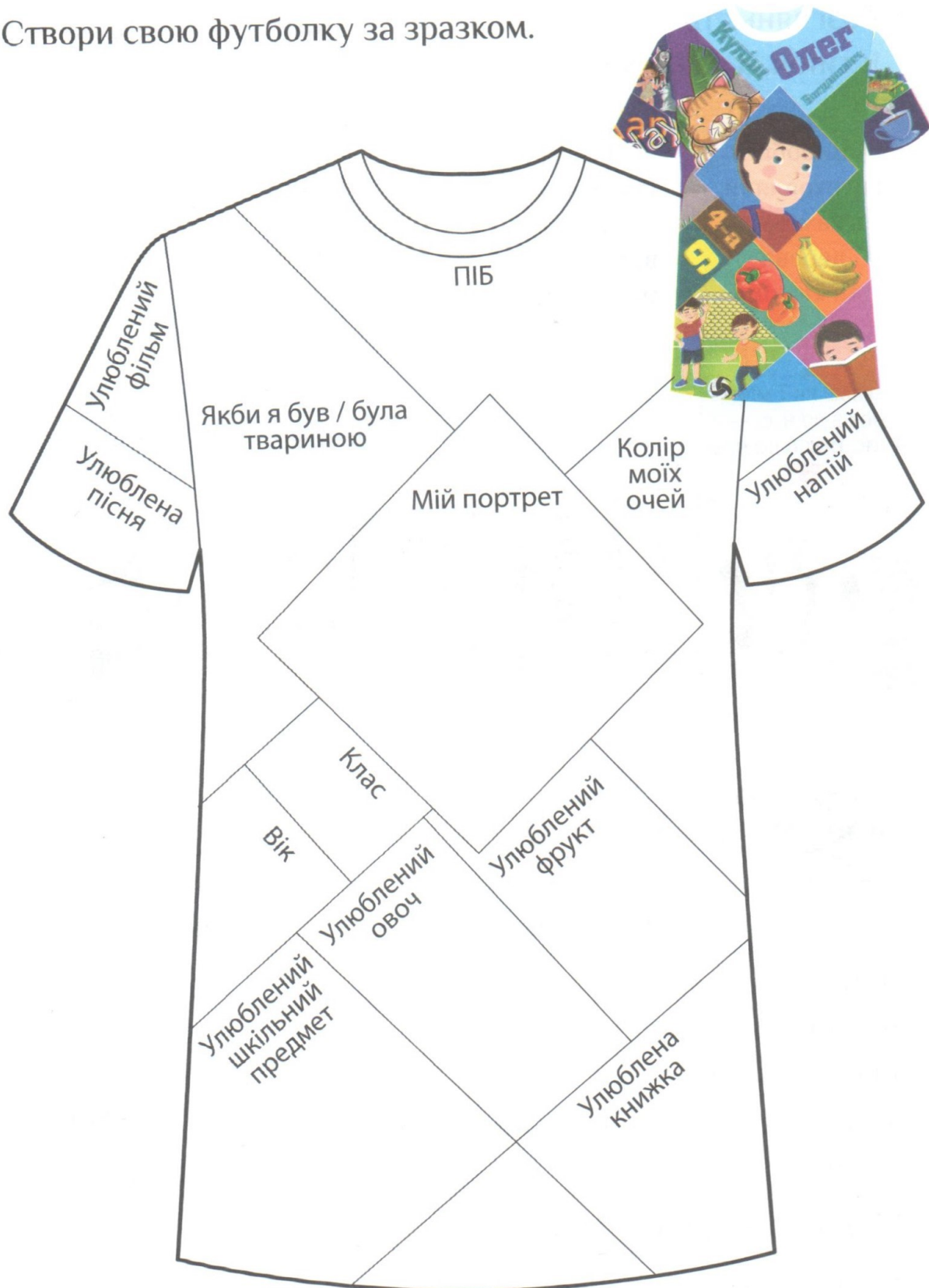
УДК 57.081.1(075.2)

ISBN 978-617-7834-03-07

© ТОВ «Видавництво «Алатон»»,
текст, дизайн, малюнки, 2021
© Т. Воронцова, текст, дизайн, малюнки, 2021
© О. Курило, малюнки, 2021

Моя футболка

Створи свою футболку за зразком.

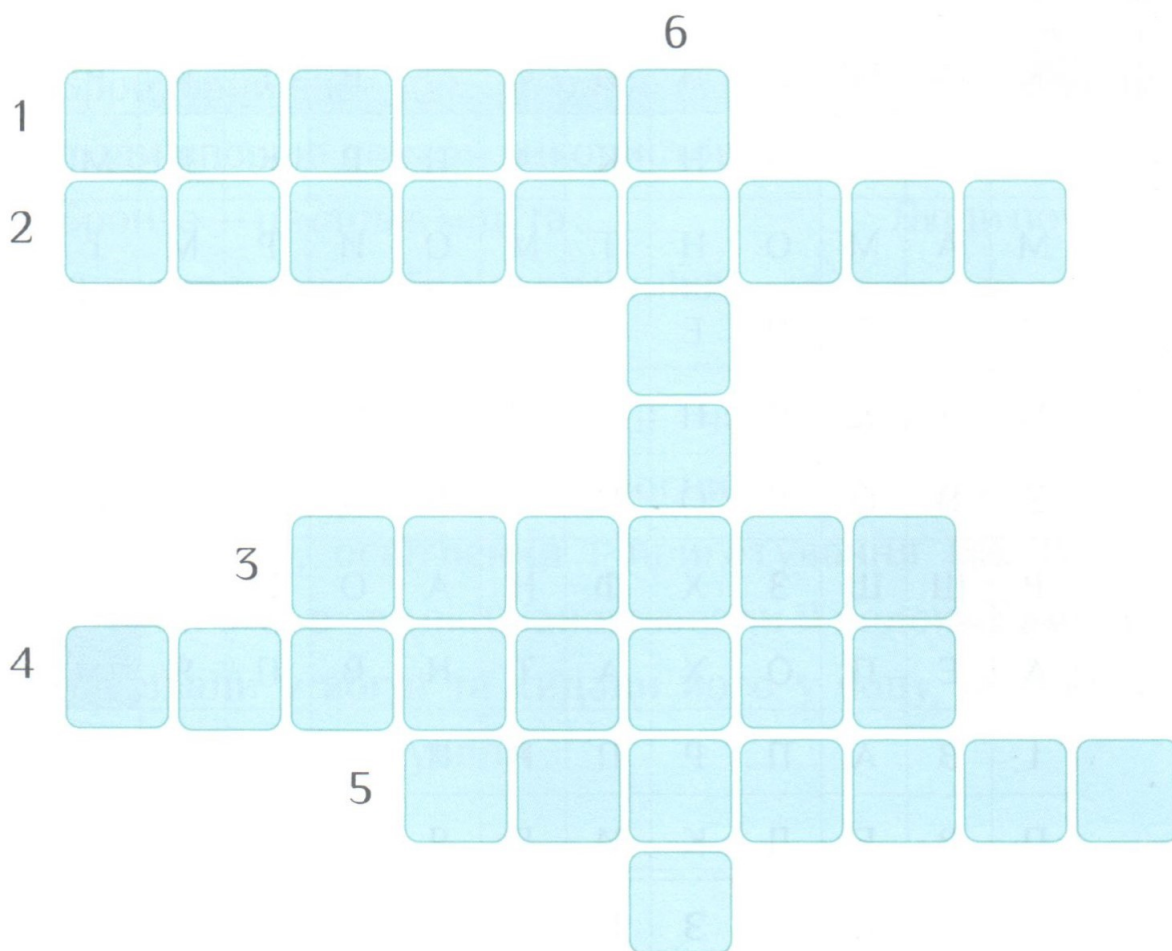
Доісторична епоха

1. Розглянь стрічку часу. Познач у таблиці ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Зброю і знаряддя праці із заліза почали виготовляти раніше, ніж із бронзи.		
У кам'яному віці зброю виготовляли із заліза.		
Мідний вік тривав 2 тисячоліття.		
Мідний вік був раніше, ніж залізний.		

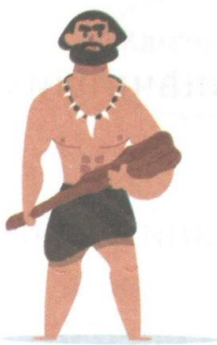
2. Розгадай кросворд.

1. Природна порожнина в скелястих породах, де жили первісні люди.
2. Цю прикрасу вважають однією із найвизначніших археологічних знахідок 20-го століття.
3. Тварина, з бивнів якої первісні люди виготовляли фігурки тварин і прикраси.
4. Село, поблизу якого Вікентій Хвойка відкрив залишки давньої культури.
5. Поселення первісних людей.
6. Науковець (історик), який вивчає побут і культуру давніх людей.

3. Знайди у таблиці зазначені нижче слова.

К	А	М'	Я	Н	И	Й		В	І	К	Р
С	Т	О	Я	Н	К	А	П	Р	К	Л	М
М	А	М	О	Н	Т	М	О	И	Р	М	І
Й	П	Е	Ч	Е	Р	А	Л	Б	О	З	Д
Ц	У	К	Е	Н	Г	М	Ю	О	З	Б	Н
Е	В	О	Г	О	Н	Ь	В	Л	К	Р	И
Р	Ш	Щ	З	Х	Ф	Н	А	О	О	О	Й
А	Е	П	О	Х	А	Т	Н	В	П	Я	
І	В	А	П	Р	П	Р	Н	Л	К	О	В
П	Р	Е	Д	К	И	Л	Я	Я	И	Д	І
З	А	Л	І	З	Н	И	Й		В	І	К

Кам'яний вік

Епоха

Предки

Залізний вік

Стоянка

Мамонт

Мідний вік

Ера

Печера

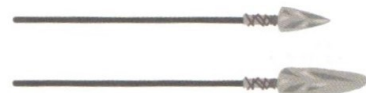
Вогонь

Зброя

Розкопки

Риболовля

Полювання

4. Користуючись підказкою, встав пропущені слова.

Бронзовий вік — це час ранньої історії людства, коли люди вперше почали використовувати _____ .
Бронза — це сплав міді та _____. Люди почали виготовляти із бронзи міцніші _____ землеробства, а також _____ і прикраси.
Житла у бронзовому віці часто споруджували _____ форми з вогнищем у центрі для обігрівання, освітлення і приготування їжі. Викопували яму в землі й наповнювали її водою. Каміння нагрівали у вогні та кидали його у воду, щоб вона закипіла. Так готували _____ .

олова, круглої, бронзу, знаряддя, зброю, їжу

5. Розв'яжи математичний ребус.

$$\begin{array}{c} \text{чоловік} \\ \text{чоловік} \\ \text{чоловік} \end{array} + + = \boxed{45}$$

$$\begin{array}{c} \text{дерево} \\ \text{дерево} \end{array} + = \boxed{10}$$

$$\begin{array}{c} \text{стріла} \\ \text{стріла} \\ \text{стріла} \end{array} = \boxed{12}$$

$$\begin{array}{c} \text{дерево} \\ \text{чоловік} \end{array} + \times \begin{array}{c} \text{стріла} \end{array} = \boxed{}$$

Київська Русь і козацька доба

1. Розглянь стрічку часу про роки правління династії Рюриковичів. Познач у таблиці ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Найдовше правила княгиня Ольга.		
Найменше правив Святослав Хоробрий.		
Володимир Великий правив 35 років.		
Ярослав Мудрий — син Ольги та		

2. Пройди тест «Що ти знаєш про Київську Русь?»

Хто був першою правителькою Київської Русі?

Анна

Єлизавета

Ольга

Анастасія

Як називали правителів Київської Русі?

Гетьмани

Королі

Президенти

Князі

Хто охрестив Київську Русь?

Ольга

Володимир Великий

Святослав Хоробрий

Ярослав Мудрий

Хто був правнуком княгині Ольги?

Ярослав Мудрий

Святослав Хоробрий

Володимир Великий

Ігор Рюрикович

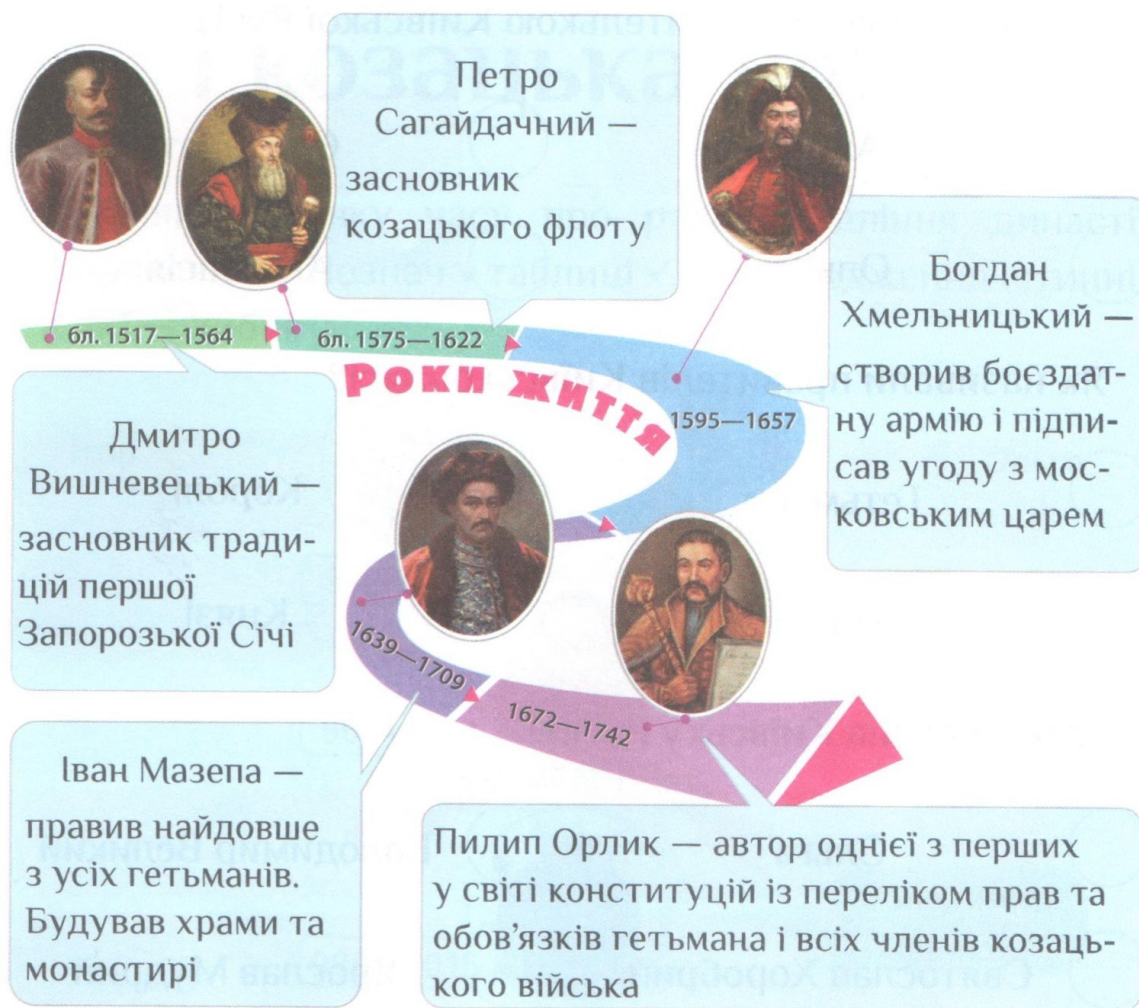
Хто був дідом Ярослава Мудрого?

Святослав Хоробрий

Володимир Великий

Ігор Рюрикович

3. Розглянь стрічку часу з роками життя деяких гетьманів і продовж речення внизу сторінки.

62 роки прожив гетьман _____.

Найдовше правив гетьман _____.

Засновником традицій першої Запорозької Січі був гетьман _____.

Боєздатну армію створив гетьман _____.

Засновником козацького флоту був гетьман _____.

Одну із перших у світі конституцій розробив гетьман _____.

4. Користуючись підказкою, встав пропущені слова.

Козаки — це воїни-лицарі, які жили в Україні. Вони будували укріплені поселення — _____. Усередині укріплення був _____ із церквою. Навколо нього стояли великі довгі житла — _____, в яких жили січовики, а далі — склади, арсенали, ремісницькі майстерні.

Головна козацька зброя — _____. Вона здавна вважалася символом козацтва. Козаки вирушали в походи по Дніпру та Чорному морю на своїх _____. Це човни, видовбані зі стовбурів дерев, їхні борти були обшиті дошками.

майдан, курені, чайках, січі, шабля

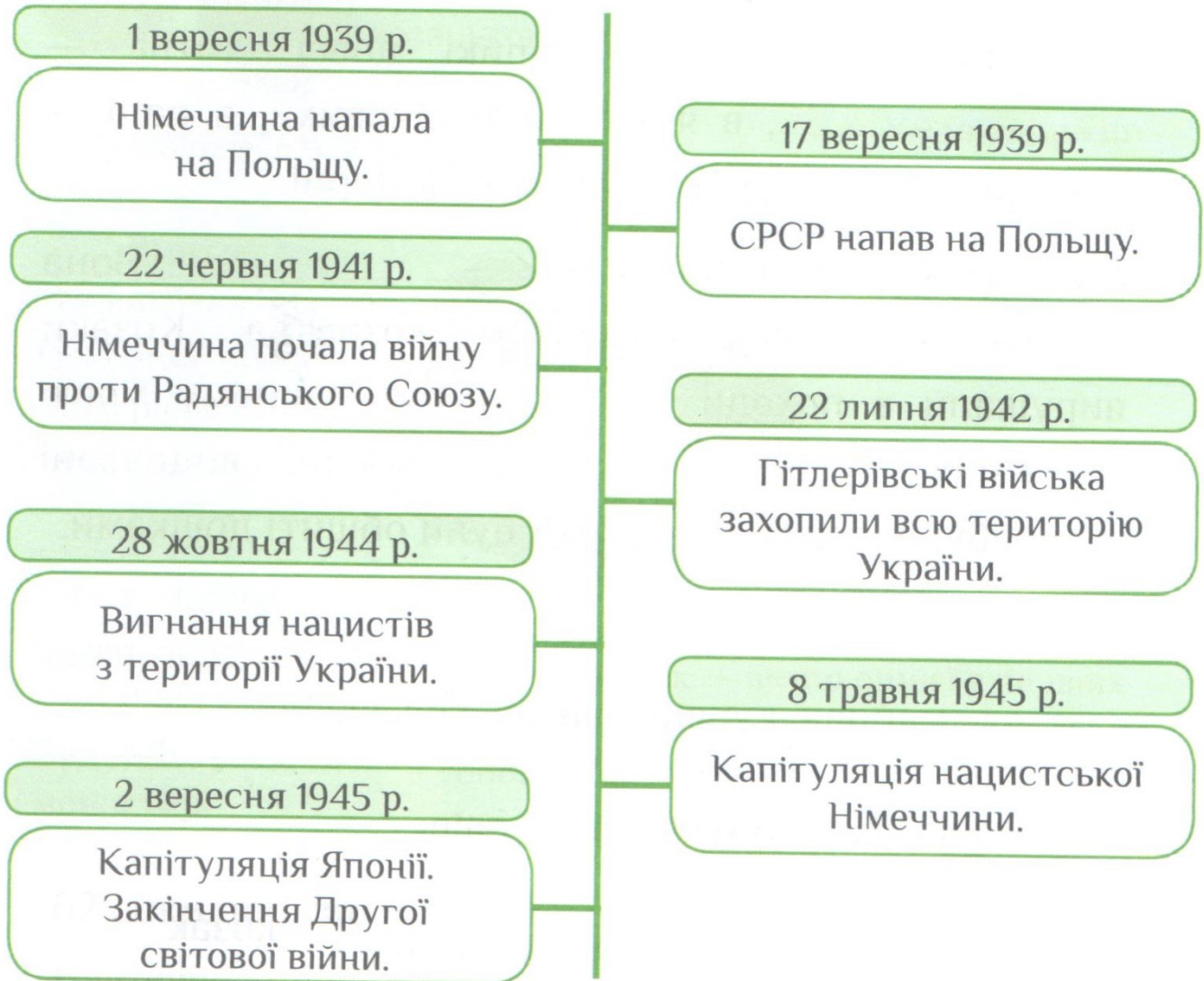
5. Знайди у таблиці 10 «козацьких слів».

Й	Ц	О	У	К	Р	А	Д	А	Б
Г	Е	Т	Ь	М	А	Н	Н	Г	У
Ш	М	А	Й	Д	А	Н	Щ	З	Л
С	П	М	О	Н	Г	А	С	Н	А
І	Т	А	Ш	Т	Д	Й	У	М	В
Ч	Л	Н	Н	Ш	Ч	А	Й	К	А
А	Ц	К	О	З	А	К	М	И	К
Ш	А	Б	Л	Я	Г	Н	Е	К	У
А	П	И	П	Е	Г	К	Г	Ш	Д
Б	Л	К	У	Р	І	Н	Ь	Ш	Е

козак
рада
курінь
січ
чайка
майдан
отаман
гетьман
булава
шабля

Україна в СРСР

1. Розглянь стрічку часу про Другу світову війну. Познач у таблиці ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Друга світова війна тривала 3 роки.		
Через рік після початку війни проти Радянського Союзу гітлерівські війська захопили всю територію України.		
Закінчення Другої світової війни відбулося після капітуляції Японії.		

Україна — незалежна держава

1. Пройди тест.

Виконавчу владу в Україні очолює:

Верховна Рада України

Кабінет Міністрів України

Єдиним органом законодавчої влади в Україні є:

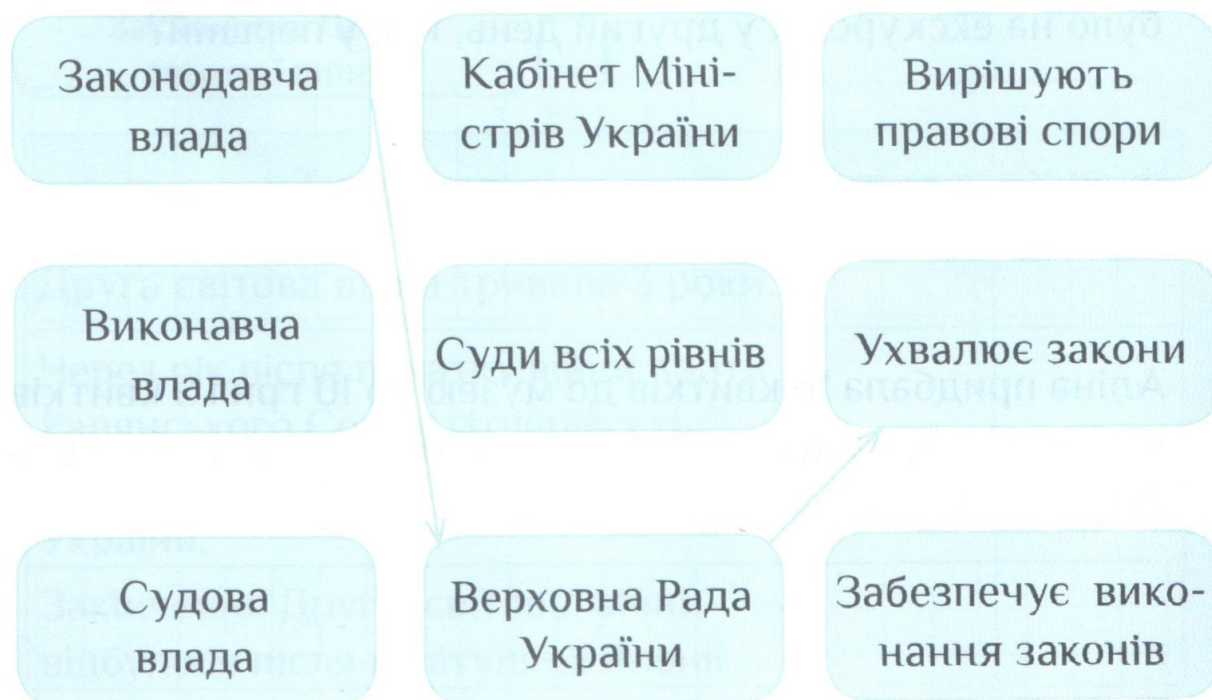

Верховна Рада України

Президент України

2. Установи відповідність за зразком.

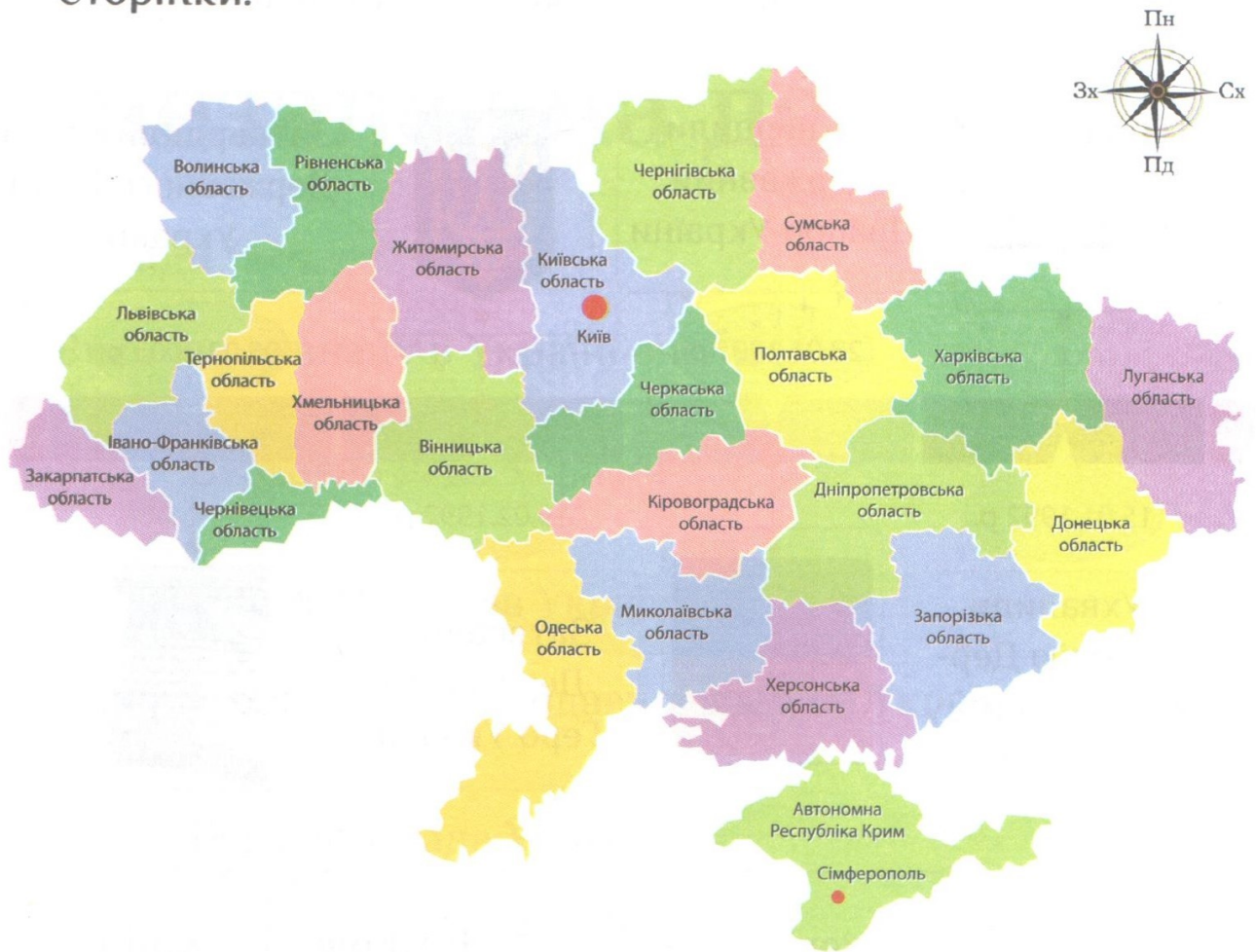

3. Розглянь стрічку часу про державні символи України.
Познач у таблиці ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Державний Герб України затвердили після затвердження Державного Прапора України.		
Слова Державного Гімну України затвердили через 11 років після ухвалення мелодії Державного Гімну України.		
Державний Прапор і Державний Герб України затвердили у 1992 році.		
Після затвердження слів Державного Гімну України ухвалили його мелодію.		

4. Розглянь карту України та продовж речення внизу сторінки.

Миколаївська область розташована на півдні

України.

Чернігівська область розташована на _____

України.

Житомирська область межує з _____

_____ областями.

Із Закарпатською та Івано-Франківською областями межує лише _____ область.

Досліджуємо свій край

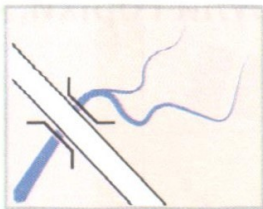
1. Установи відповідність.

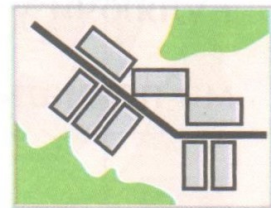
Міст

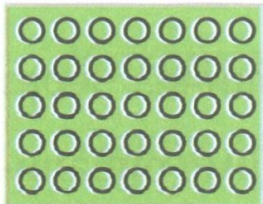
Будівлі

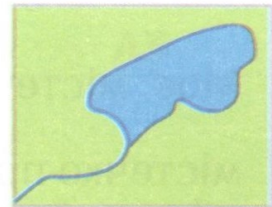
Чагарники

Луки

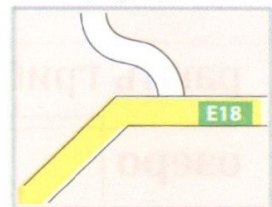
Річка

Плодовий сад

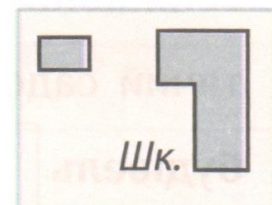

Мішаний ліс

Озеро

Дорога

Школа

2. Прочитай текст і напиши, що означає кожний знак.

Одного разу ми ходили до лісу. Похід розпочали від _____. Трохи пройшовши , дісталися _____. Там недовго перепочили й пішли до _____. Ми перейшли її через _____. Праворуч від нас були , а ліворуч — _____. За пів години ми дісталися _____. Гуляючи у лісі, побачили двох білок. У нас були горіхи, і ми поклали ласощі для білок на землю.

3. Прочитай текст. Намалюй умовні позначення у квадратах.

Моє містечко невелике, але дуже мальовниче. Через містечко протікає річка . До неї ми ходимо рибалити та купатися. Якщо перейти річку через міст , то можна потрапити до мішаного лісу . Тут люди збирають гриби та ягоди. На захід від містечка є невелике озеро .

Багато жителів мають плодові сади та городи, восени вони збирають овочі та фрукти. Також у нас є дитячий садочок, школа , магазини й багато інших будівель . Я дуже люблю своє містечко.

Досліджуємо права та обов'язки дітей

1. Зафарбуй відповідним кольором другу частину речення.

Конвенція — це

угода між країнами, в якій визначено взаємні права та обов'язки.

Права дітей — це

офіційний документ, у якому проголошено політичні принципи.

Декларація — це

умови, необхідні для їх повноцінного життя і дорослішання.

Булінг — це

те, що діти зобов'язані виконувати.

ООН — це

агресивна поведінка стосовно іншої людини, що супроводжується постійним фізичним чи психологічним тиском.

Обов'язки дітей — це

міжнародна організація, створена для зміцнення миру між народами, а також для розвитку співробітництва між державами.

2. Розфарбуй зеленим кольором права дітей, а жовтим — обов'язки.

Усі діти мають дотримуватися правил
дорожнього руху

Усі діти мають право на відпочинок та дозвілля

Усі діти мають старанно вчитися

Усі діти мають дбати про своє здоров'я

Усі діти мають право на медичну допомогу

Усі діти мають поважати права інших

Усі діти мають право на захист

Усі діти мають право на вільне спілкування

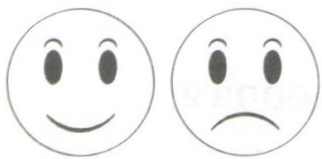
Усі діти мають берегти природу

Усі діти мають право на ім'я і громадянство

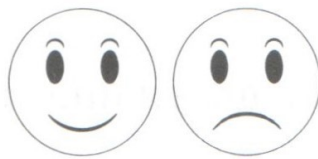
3. Напиши, які ти маєш домашні обов'язки.

4. Прочитай ситуації. Розфарбуй веселий смайлик біля ситуацій, у яких немає ознак булінгу, і сумний — у яких він є.

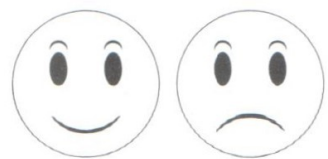
Максим випадково штовхнув Аню і попросив у неї вибачення.

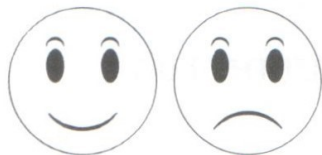
Настя надіслала смішні картинки однокласникам. Усі сміялися.

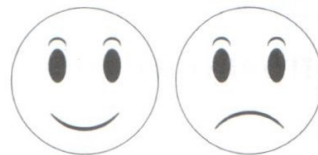
Хлопці у дворі грають у футбол, а Сашка не беруть у гру.

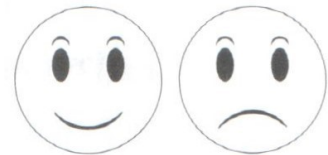
Аліса намалювала портрет Владислава з вусами й показала його однокласникам. Усі сміються, а Владислав образився.

З Андрійком ніхто не хоче дружити. Його постійно ображають і глузують над ним.

Дмитро виконав пісню на конкурсі талантів. Після виступу його друг сказав, що треба ще трохи потренуватися, щоб перемогти в конкурсі.

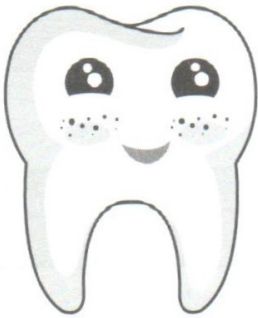

5. Чим небезпечний булінг?

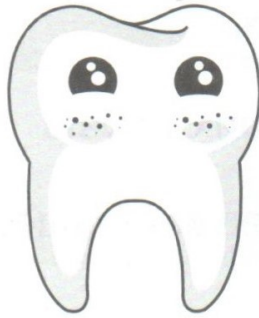
Про життя і здоров'я

1. Домалюй ☺, якщо порада безпечна для здоров'я зубів, або ☹ — якщо небезпечна.

Двічі на день
чистити зуби.

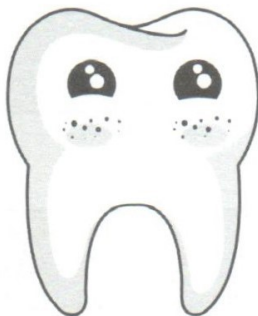
Пити гарячі
напої.

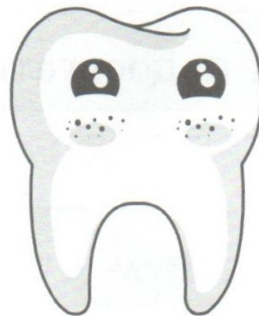
Полоскати
рот після їжі.

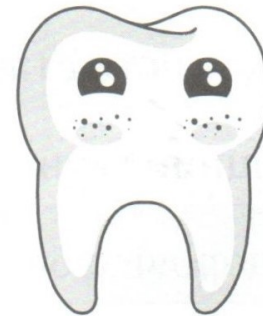
Їсти багато
солодощів.

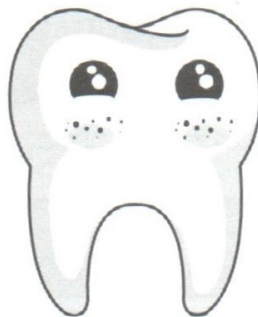
Користуватися
зубною ниткою.

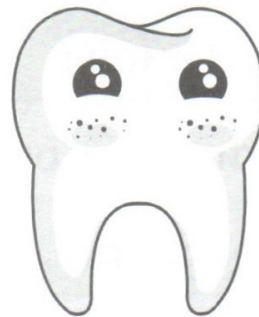
Чистити зуби
раз на тиждень.

Змінювати
зубну щітку раз
на 3 місяці.

Чистити зуби
не менш
як 2 хвилини.

Відвідувати
стоматолога
двічі на рік.

2. Прочитай у таблиці ознаки здоров'я. Напиши біля них відповідні літери: Ф — ознаки фізичного здоров'я, П — психічного здоров'я, С — соціального здоров'я, Д — духовного здоров'я.

чиста шкіра	
доброта	
висока працездатність	
уміння обирати хороших друзів	
здатність приймати зважені рішення	
блискуче волосся	
уміння вчитися і здобувати знання	
пружні м'язи	
здатність ставити цілі та досягати мети	
міцний імунітет	
здорові зуби	
уміння ладнати з людьми	
здатність аналізувати проблеми	
уміння мирно залагоджувати конфлікти	
здатність контролювати емоції	
стійкість у складних життєвих обставинах	
ввічливість і доброзичливість	

3. Запиши в таблицю чинники, що впливають на здоров'я.

Чинники, які сприяють здоров'ю	Чинники, які шкодять здоров'ю

Часто вживати швидку їжу

Дотримуватися режиму дня

Багато рухатися

Довго грати на комп'ютері

Мити руки після прогулянки

Їсти брудними руками

Правильно харчуватися

Вживати багато фруктів та овочів

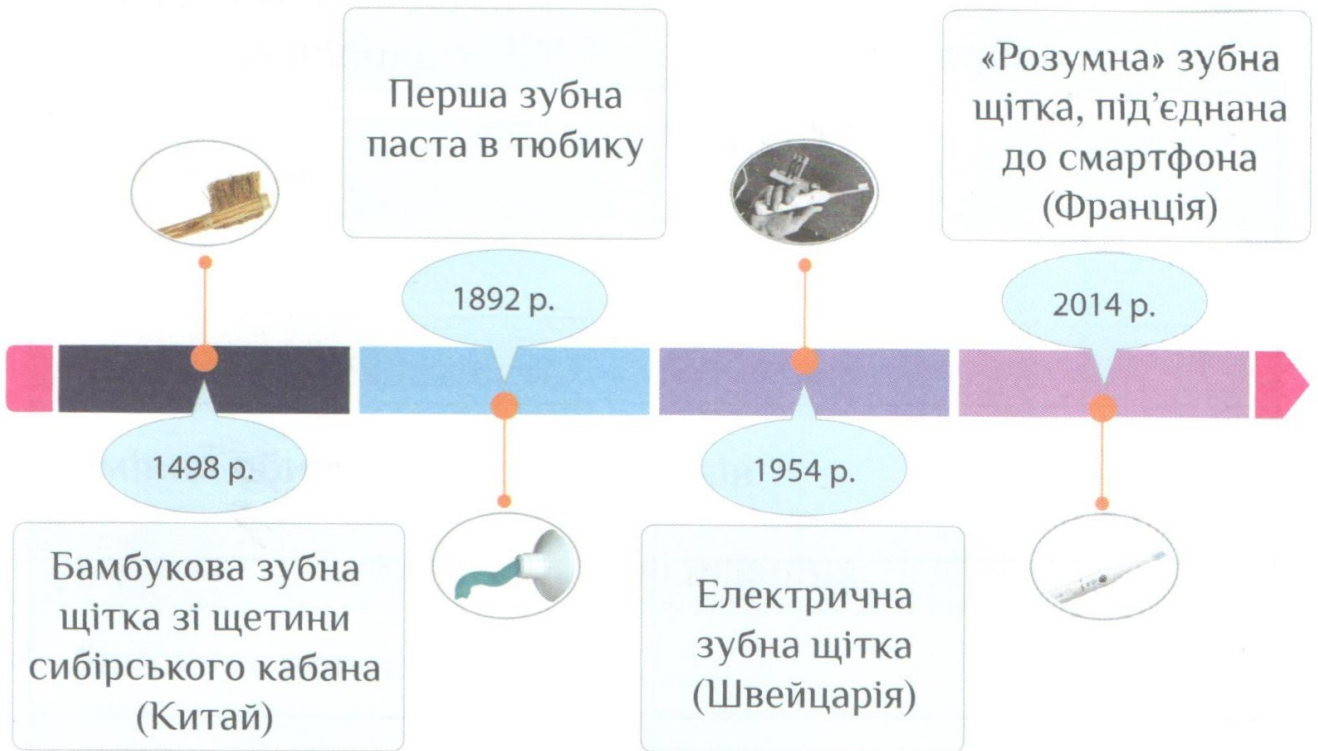
Пізно лягати спати

Вживати солодкі напої

Робити ранкову зарядку

Зловживати солодощами

4. Розглянь стрічку часу. Познач у таблиці ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Електричну зубну щітку винайшли раніше, ніж бамбукову зубну щітку.		
«Розумну» зубну щітку винайшли пізніше, ніж першу зубну пасту в тюбику.		
Електричну зубну щітку винайшли через 456 років після появи бамбукової зубної щітки зі щетини.		
Першу зубну пасту в тюбику винайшли через 350 років після появи бамбукової зубної щітки.		

2. Діти виміряли свій зріст та масу і записали дані в таблицю.

	Зріст (см)	Маса (кг)
Дарина	155	50
Артем	140	45
Віка	145	55
Вадим	160	45

За допомогою таблиці, що на с. 27, розфарбуй , якщо твердження істинне, а — якщо воно хибне.

Маса тіла
Вадима в нормі.

Маса тіла Віки
є недостатньою.

Загальна маса
дітей 195 кг.

Вадим має
кілька зайвих
кілограмів.

Маса тіла
Артема
є надмірною.

Загальний зріст
дітей 600 см.

Зріст Вадима
більший, ніж зріст
Артема.

Маса тіла Віки
менша, ніж маса
тіла Дарини.

Якщо Віка
схудне на 10 кг,
то її маса тіла
буде в нормі.

3. Розглянь піраміду фізичної активності й запиши відповіді на запитання.

Якими видами діяльності можна займатися всією родиною? _____

Які види фізичної активності збільшують гнучкість? _____

Якими видами діяльності ти займаєшся? Які види діяльності тобі треба спробувати? _____

4. Познач ✓, які твердження є судженням, а які — фактом.

Твердження	Факт	Судження
Футбол — найкращий вид спорту.		
Скейтборд має чотири колеса.		
У хокей грають із шайбою, а в баскетбол — із м'ячем.		
Плавання — це водний вид спорту.		
Волейбол, баскетбол, футбол — командні види спорту.		
«Динамо» (Київ) — найкраща футбольна команда.		
Шахи — складний вид спорту.		

Здорове харчування

1. Розшифруй і запиши внизу сторінки вислів давньогрецького філософа Сократа. Поясни, як ти його розумієш.

1 МИ	10 ЇС	13 Ї	6 ДЛЯ	18 ЩОБ	11 ТИ,	4 МО
16 ТО						17 ГО,
9 ЩОБ						8 ГО,
15 ДЛЯ						14 МО
5 НЕ	12 А	2 ЖИ	7 ТО	19 ЖИ	20 ТИ.	3 ВЕ

2. Пронумеруй, до яких груп належать продукти.

<input type="text" value="2"/>	БАНАН	<input type="text" value="3"/>	КЕФІР
<input type="text" value="1"/>	ХЛІБ	<input type="text"/>	ЙОГУРТ
<input type="text"/>	АПЕЛЬСИН	<input type="text"/>	ЯБЛУКО
<input type="text"/>	МОРОЗИВО	<input type="text"/>	МОЛОКО
<input type="text"/>	УЗВАР	<input type="text" value="5"/>	ЧИПСИ
<input type="text"/>	РИБА	<input type="text" value="4"/>	ЯЙЦЯ
<input type="text"/>	ГРУША	<input type="text"/>	ТОРТ

1) злакові; 2) овочі та фрукти; 3) молочні продукти;
4) м'ясо, риба, яйця; 5) жири та солодощі

3. Знайди в таблиці назви продуктів, записані в рамочці. Зафарбуй зеленим кольором корисні продукти, а червоним — ті, вживання яких треба обмежити.

Е	Н	Г	Я	Й	Ц	Я	У	Х	Щ
Й	Ш	Ц	Р	И	Б	А	З	Л	А
Ч	И	П	С	И	Т	Е	В	І	П
И	Б	А	Н	А	Н	Т	А	Б	Е
М	И	Б	К	Е	Ф	І	Р	И	Л
Я	М	О	Л	О	К	О	Ч	Т	Ь
Г	Р	У	Ш	А	Б	Ю	К	О	С
Я	Б	Л	У	К	О	Т	Д	Р	И
С	М	Н	Й	О	Г	У	Р	Т	Н
М	О	Р	О	З	И	В	О	З	К

5. Пройди тест «Правильне харчування».

До якої групи продуктів належать макарони?

Молочні продукти

Солодощі

Злакові та картопля

Овочі та фрукти

Що не належить до молочних продуктів?

Йогурт

М'ясо

Сир

Молоко

М'ясо містить найбільше:

Білків

Вуглеводів

Вітамінів

Кальцію

Добова норма кухонної солі:

1 ч. л.

2 ч. л.

2 ст. л.

$\frac{1}{2}$ ч. л.

Збалансований раціон має містити мінімум таких продуктів:

Овочі

Фрукти

Солодкі газовані напої

Тістечка

Молочні продукти

Чипси

Звички і здоров'я

1. Познач ✓, які твердження істинні, а які — хибні.

Твердження	Істинне	Хибне
Куріння сигарет продовжує життя.		
Нікотин призводить до залежності.		
Куріння може спричинити захворювання легенів і серця.		
Залежності легко позбутися.		
Вдихання токсичних випарів може призвести до набряку дихальних шляхів, поступового відмирання мозку.		
Алкоголь допомагає під час застуди.		
Алкоголь згубно впливає на мозок і поведінку людини.		
Наркотики спричиняють сильну залежність.		
Алкоголь зігріває в холод.		
Під час куріння прискорюється пульс.		

2. Установи відповідність.

Подразнювальний

Шкідливий

Їдкий

Небезпечний для довкілля

3. Розглянь малюнок і запиши відповіді на запитання
внизу сторінки.

Трубочист

Завдяки своїй гелеподібній формі й високому вмісту активних речовин швидко проникає до місця забруднення та інтенсивно його розчиняє.

Спосіб застосування:

акуратно влити 500 г гелю в отвір зливної труби. Залиште на 10-15 хвилин. Ретельно змийте засіб водою.

Профілактика:

обробку проводити один раз на місяць.

Запобіжні заходи:

- зберігати в місцях, недоступних для дітей;
- використовувати захисні рукавички;
- у разі потрапляння на шкіру рук, в очі негайно промити великою кількістю води;
- використовувати тільки за призначенням;
- не змішувати з іншими речовинами;
- зберігати в прохолодному місці у вертикальному положенні.

Що означають ці знаки на етикетці?

Які застереження зазначені на етикетці?

Скільки разів на місяць треба робити профілактику забруднень?

На скільки разів вистачить однієї упаковки, якщо разова витрата гелю — 500 г?

4. Обведи для корисної пропозиції друзів, а — для шкідливої.

Порадити почитати цікаву книжку, подивитися фільм.

Запросити разом ходити у спортивну секцію, художню школу тощо.

Навчити робити щось корисне (танцювати, вишивати...).

Умовляти порушувати правила, наприклад перейти дорогу в небезпечному місці.

Пропонувати казати неправду (учителям, батькам).

Ображати інших дітей, обзивати їх, не приймати у гру.

Запропонувати разом підготуватися до контрольної роботи.

Намовляти спізнитися на урок, прогуляти школу.

Допомогти з прибиранням, іншими домашніми справами.

5. Олесь умовляє сестру Оленку прогуляти урок з математики. Допоможи дівчинці відмовитися від пропозиції брата й переконати його самого не пропускати урок.

6. Поміркуй, яку корисну звичку ти хочеш набути. Склади план досягнення мети та відмічай те, що зроблено. Відсвяткуй досягнення мети.

Моя мета

Blank writing area with a blue border and five horizontal lines for notes.

Що треба зробити

Кроки	Термін	Виконання	
		+	-
_____	_____	☐	☐
_____	_____	☐	☐
_____	_____	☐	☐
_____	_____	☐	☐
_____	_____	☐	☐
_____	_____	☐	☐

Реклама і здоров'я

1. Розглянь рекламне повідомлення на малюнку. Познач ✓ твердження, які є судженням, а які — фактом.

**ВИБУХОВА
КАРАМЕЛЬ,
ЯКА «СТРІЛЯЄ»
В РОТІ**

**60 ГРН
ЗА 100 Г**

- Найкраще морозиво у світі
- Змішані фруктові наповнювачі
- Кожна дитина мріє про морозиво

ТИ БУДЕШ НА ВЕРШИНІ, КОЛИ ВІДЧУЄШ СМАК МОРОЗИВА!

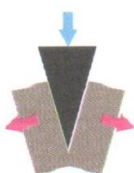
Твердження	Факт	Судження
Найкраще морозиво у світі.		
Змішані фруктові наповнювачі.		
Кожна дитина мріє про морозиво.		
Вибухова карамель, яка «стріляє» в роті.		
Ти будеш на вершині, коли відчуєш смак морозива.		
Ціна морозива 60 грн за 100 грамів.		

Історія техніки

1. Установи відповідність між простими механізмами та прикладами, де вони використовуються.

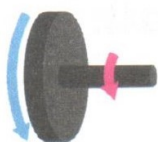
Важіль

Клин

Похила площина

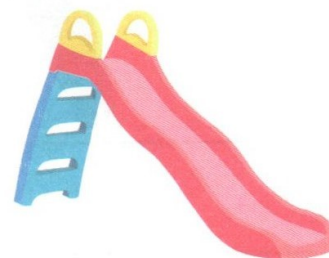
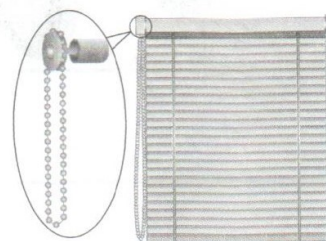
Колесо й вісь

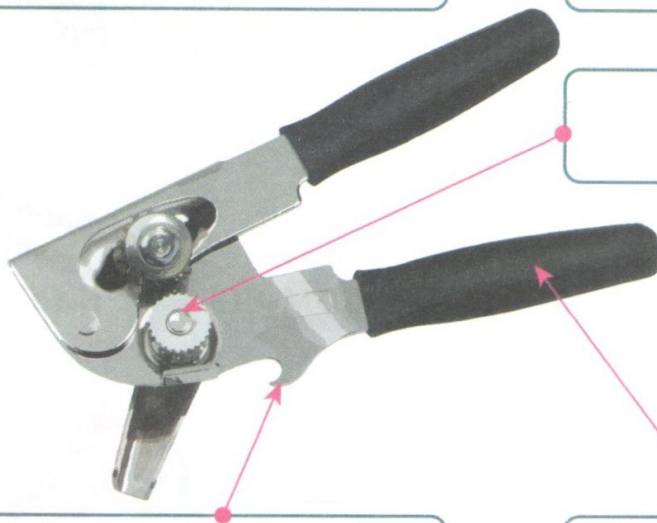
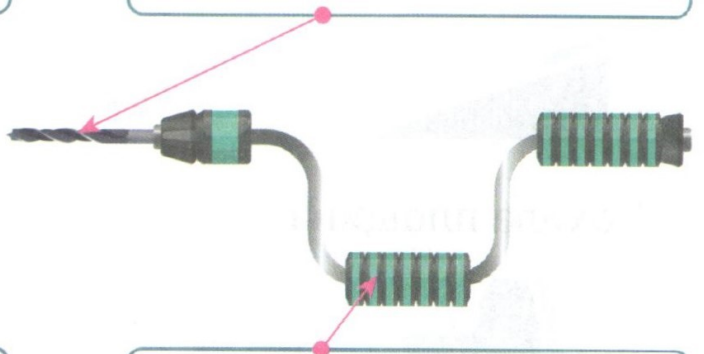
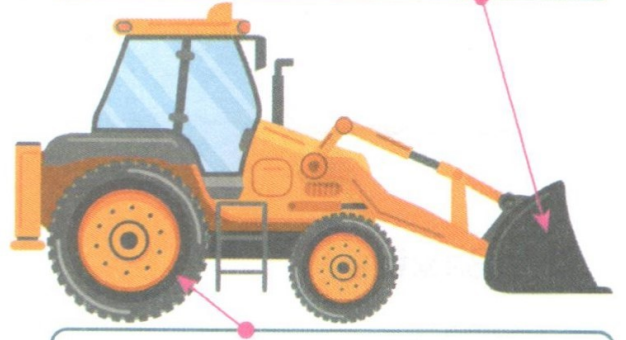
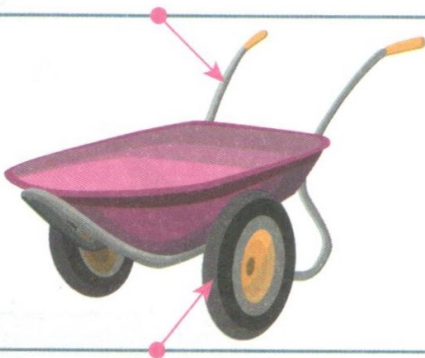
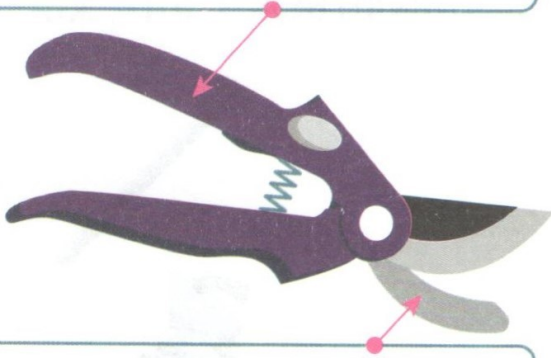
Блок

Гвинт

2. Підпиши прості механізми у складних: коловорот, важіль, блок, клин, гвинт, колесо й вісь.

4. Визнач і напиши назви роботів за їх описами.

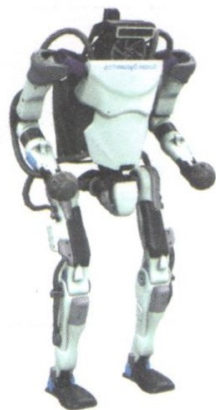
_____ — це навчальний набір для кодування, робототехніки та дизайну. Він включає кольорові блоки, датчики, виконавчі механізми та мікроконтролер.

_____ — один із найспритніших на сьогодні робот-гуманоїд. Він може піднімати й переносити предмети, але його улюблені трюки — це біг, стрибки, сальто вперед і назад.

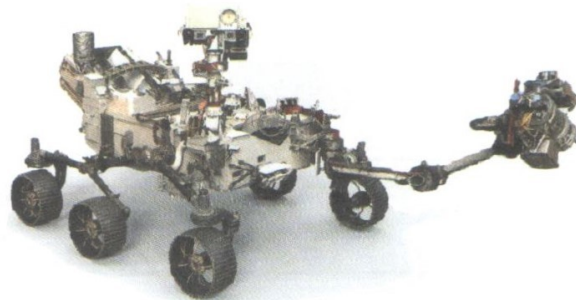
_____ — це роботизована куля, якою керують за допомогою смартфона або планшета.

_____ — це роботизований марсохід, що приземлився на Марсі в серпні 2012 року.

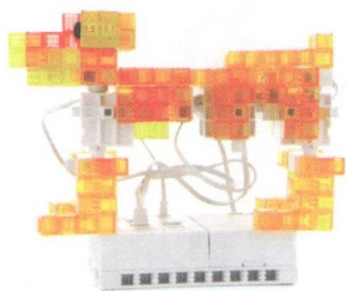
_____ — це робот-тюлень, розроблений як терапевтичний засіб для використання в лікарнях і будинках для літніх людей.

Атлас

К'юріосіті

Кув

Сфіро

Паро

Історія матеріалів

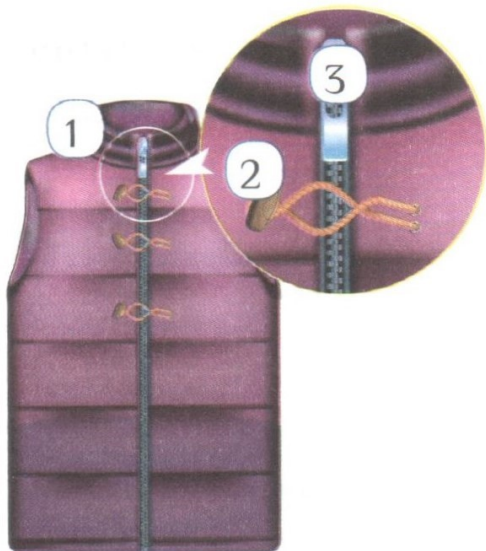
1. Напиши назви матеріалів, з яких зроблено кожен предмет.

1 _____
2 _____

1 _____
2 _____

1 _____
2 _____
3 _____

1 _____
2 _____
3 _____

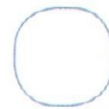
2. Познач П відходи, які потрібно віддавати на переробку, а У – ті, що на утилізацію.

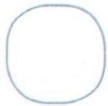
Батарейки

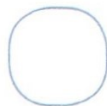
Пластикові кришечки

Зошити

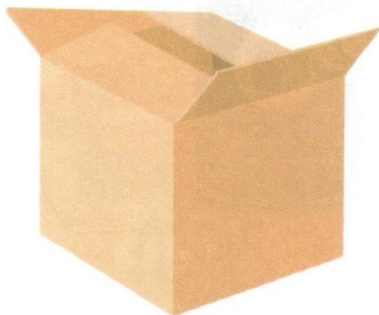
Бляшанки

Люмінесцентні лампи

Пластикові пляшки

Паперові ящики

Скляні пляшки

Чеки

3. Підпиши знаки.

знак небезпеки, вогненебезпечно, токсична речовина, шкідлива речовина, вибухонебезпечно, їдка речовина

4. Познач місця, де потрібно зберігати засоби побутової хімії з таким маркуванням.

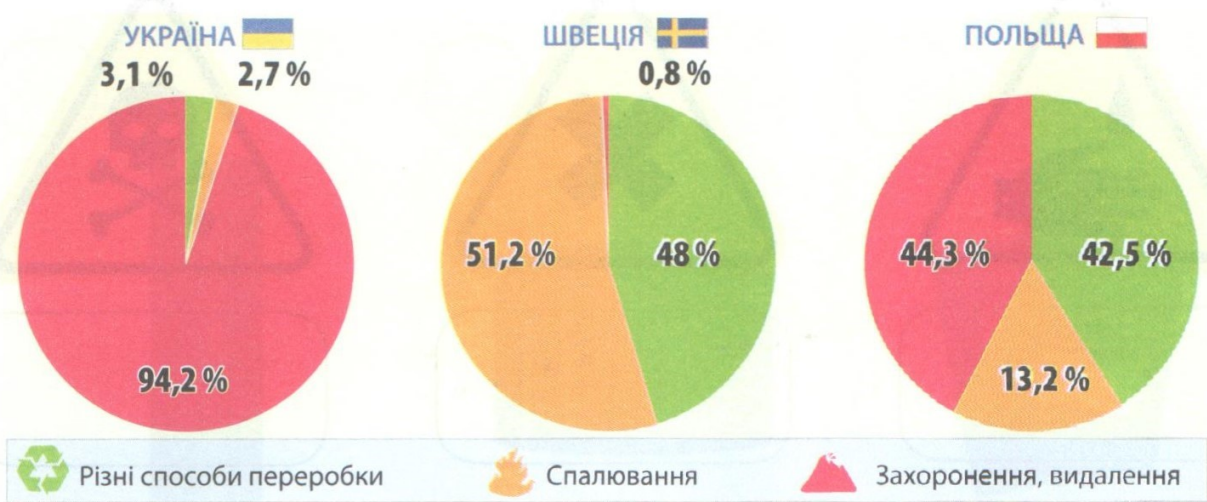
У холодильнику

У недоступних для дітей місцях

В окремій шафі

У шафі з продуктами харчування

5. Розглянь графіки використання побутових відходів у різних країнах світу (дані за 2015 рік).

Познач у таблиці ✓ правильні відповіді.

Твердження	Так	Ні
В Україні найбільше сміття захоронюють або видаляють.		
У Швеції спалюють менше сміття, ніж у Польщі.		
У Польщі переробляють менше сміття, ніж в Україні.		
У Швеції найменше сміття захоронюють або видаляють.		
В Україні спалюють сміття менше, ніж у Польщі.		

6. Чи можна назвати Швецію екологічно відповідальною країною? Обґрунтуй свою думку.

Безпека людини

1. Встав пропущені слова.

1. Воєнний конфлікт між двома державами — це
- - - - -.
2. Утворюється взимку після дощу або відлиги — це
- - - - -.
3. Сильний вітер, під час якого краще не виходити
з дому — це - - - - -.
4. Неконтрольоване горіння — це - - - - -.
5. Сильний дощ із блискавкою — це - - - - -.
6. Вихід води з берегів із затопленням значних ділянок
суходолу — це - - - - -.
7. Швидке поширення інфекційної хвороби серед
людей — це - - - - -.
8. Зіткнення протилежних інтересів, поглядів — це
- - - - -.
9. Пошкодження, вихід із ладу, руйнування — це
- - - - -.

гроза, буря, війна, аварія, пожежа, конфлікт, повінь,
ожеледиця, епідемія

4. Пройди тест «Трикутник вогню».

Обери горючі речовини.

бензин

залізо

дерево

папір

бавовна

кераміка

тирса

земля

сталь

Обери негорючі речовини.

шовк

цегла

вугілля

гас

галька

чавун

пісок

вата

мармур

Обери джерела запалювання.

дрова

запальничка

сіно

сірник

повітря

іскра

Обери газ, який потрібен для горіння.

азот

кисень

метан

5. Марійка помітила дим, що виходив із сусідньої квартири. Обведи 👍 для правильних варіантів дій під час пожежі, 👎 — для неправильних.

Зателефонувати за номером 101.

Виходячи з будинку, дзвонити в усі квартири.

Опуститися навколішки та проповзти задимлені приміщення.

Перейти в кімнату, з якої не видно диму.

Сховатися в шафі.

Вийти з будинку сходами.

Повідомити дорослим.

Затулити органи дихання вологою тканиною.

Вийти з будинку, спустившись ліфтом.

Вимкнути у своїй оселі електрику та газ.

Безпека у громадських місцях

1. Постав у відповідних клітинках. Поясни свій вибір.

Твердження	Так	Ні
Можна гратися на будівельному майданчику.		
<i>Пояснення:</i>		
Можна грати у футбол на стадіоні.		
<i>Пояснення:</i>		
Можна брати солодощі у незнайомців.		
<i>Пояснення:</i>		
Можна сідати в автомобіль до незнайомця.		
<i>Пояснення:</i>		
Можна кататися на велосипеді в парку.		
<i>Пояснення:</i>		

2. Познач ✓ громадські місця, які є у твоєму населеному пункті. Розкажи, коли там може виникнути тиснява (наприклад, на стадіоні — після закінчення футбольного матчу).

ринок

кінотеатр

магазин

стадіон

метро

вокзал

поїзд

автостанція

автобус

школа

маршрутне таксі

майдан

3. Розгадай ребус і запиши, що є найнебезпечнішим у натовпі. Поясни, чому?

4. Катруся потрапила у натовп. Обведи ☺ для правильних дій у цій ситуації, а ☹ — для неправильних.

Тримати руки в кишенях.

Піднімати речі, що впали.

Пересуватися проти руху натовпу.

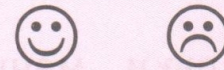
Намагатися втриматися на ногах.

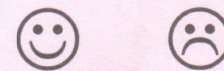
Зняти шарф.

Застебнути куртку.

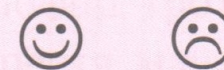
Дозволити людському потоку «нести» себе.

Уникати твердих об'єктів (стовпів, кіосків).

Поступово просуватися ближче до краю, щоб вийти з натовпу.

Дорожня безпека

1. Встав пропущені слова.

_____ — це частина дороги, якою рухається транспорт.

_____ — це частина дороги, призначена для руху пішоходів.

_____ — це велика площа, частина якої призначена для водіїв (проїзна частина, автомобільні стоянки), а інша — для пішоходів.

_____ — це людина, яка керує транспортним засобом.

_____ утворюються на місці з'єднання або перетину доріг.

_____ автоматично регулює дорожній рух.

_____ — це людина, яка керує дорожнім рухом, якщо виходить із ладу світлофор.

_____ — це предмет, який регулювальник використовує для подання команд.

_____ — це дорожня розмітка, що позначає наземний пішохідний перехід.

водій, жезл, регулювальник, світлофор, тротуар, зебра, проїзна частина, перехрестя, майдан

2. Установи відповідність між технікою для ремонту доріг та її призначенням.

Самоскид

Бульдозер

Коток

Зрізає і переміщує ґрунт

Ущільнює асфальт

Привозить щебінь

Вирівнює пісок і щебінь

Кладе асфальт

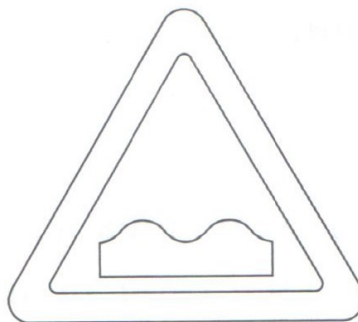

Грейдер

Укладальна машина

3. Розфарбуй знак «Дорожні роботи».

4. Пройди тест «Дорожня безпека».

До якого віку не можна їздити на велосипеді проїзною частиною?

14 років

16 років

18 років

Коли треба обов'язково надівати флікери?

удень

увечері

уранці

Перехрестя, на деяких елементах якого є світлофори, а на інших їх немає.

регульоване

нерегульоване

складне

Познач знак «Пункт зупинки тролейбуса».

Познач знак «Доріжка для пішоходів і велосипедистів».

Познач знак «Підземний пішохідний перехід».

5. Батьки Назара, Ангеліни, Тамари та Віктора обрали для своїх дітей велосипеди за їх описом на малюнках.

3 799 грн

Дитячий велосипед
Легкий велосипед для дітей до 12 років. Має одну швидкість і захист від падіння на поворотах.

9 593 грн

Гірський велосипед
Міцний велосипед для гірських нерівних доріг. Має 21 швидкість. Стійкий до води та бруду.

5 205 грн

Міський велосипед
Міцний велосипед для асфальтових доріг. Має одну швидкість і зручний кошик.

28 252 грн

Шосейний велосипед
Легкий велосипед для асфальтових доріг. Має 16 швидкостей. Дає змогу розвивати більшу швидкість, ніж на інших велосипедах.

ЗМІСТ

Моя футболка.....	3
Доісторична епоха.....	4
Київська Русь і козацька доба	8
Україна в СРСР	12
Україна — незалежна держава.....	14
Досліджуємо свій край.....	17
Досліджуємо права та обов'язки дітей..	20
Про життя і здоров'я.....	23
Ріст і розвиток.....	27
Здорове харчування.....	31
Звички і здоров'я	35
Реклама і здоров'я	39
Історія техніки	41
Історія матеріалів.....	45
Безпека людини	49
Безпека у громадських місцях.....	53
Дорожня безпека	57